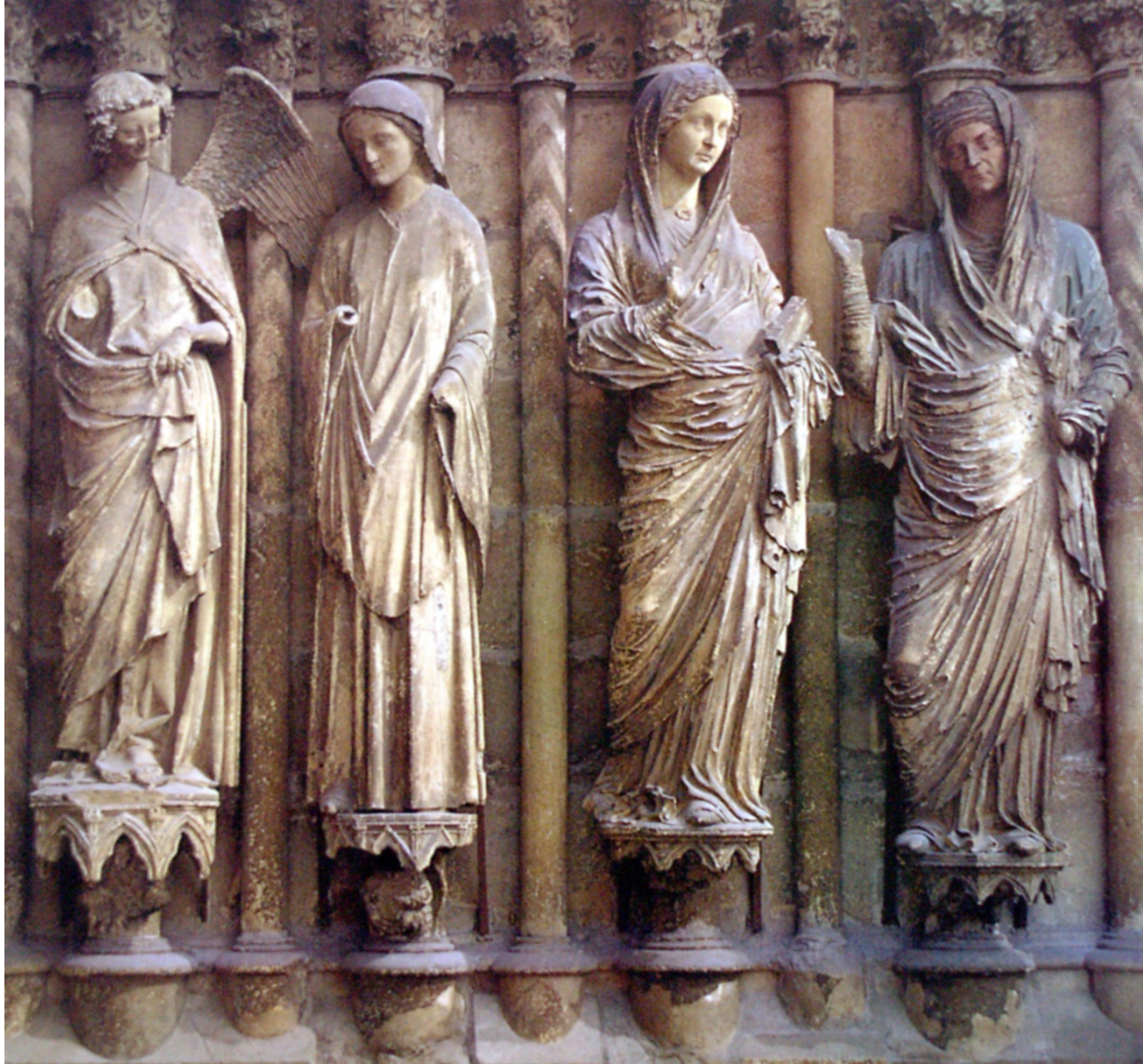

Idealizace, realismus a naturalismus v gotickém umění 13. a 14. století

Krásný Bůh, cca 1230, hlavní průčelí katedrály v Amiensu
Násl.: Sochy na hl. průčelí katedrály v Remeši (srov. odlišné
pojetí skupin Zvěstování a Navštívení Panny Marie)

Pieta

z dominikánského
kostela v Chebu,
před pol. 14. stol.

Pozn.: Nový typ devočního
obrazu (Andachtsbild)
naturalisticky evokujícího
Kristovo utrpení,
od konce 13. stol.
šířeného v prostředí
mendikantských klášterů.
Obličej Marie byl – jako nepří-
jemný – odstraněn v 19. století.
Podobně též *Crucifixus*
dolorosus.

Zcela odlišné pojetí *devotio*
moderna v kláštorech augustiánů
bylo výtvarně vyjádřeno díly
krásného slohu.

Crucifixus dolorosus z Vratislavi cca 1350-1360

Krásný sloh

(cca 1380-1420, vláda Václava IV. a násl.)

Albert Kotal o sochařství krásného slohu (*Dějiny českého výtvarného umění* I. Praha 1984, s. 265): „Ze všech možností, které umění 80. let (14. století) budoucnosti poskytovalo, měla vlastně jen jedna pokračování. Byla to ona, která dovedla v díle Mistra třeboňského oltáře a jemu příbuzných malířů a řezbářů přenést metaforou náboženskou ideu do oblasti poetické vize. Tam má svůj původ lyrické, nedramatické emocionální klima, do něhož je ponořeno umění krásného slohu, tam koření melodické vedení pohybu, které je jeho odezvou, odtud pramení něžné, k výsostné dokonalosti dovedené pojednání tvaru. (...) Nejvýznačnější sochy tohoto slohu jsou z kamene, jemnozrnné opuky, velmi vhodné pro cizelérsky precizní práci dlátem, která je vyznačuje.“

Mistr Vyšebrodského oltáře (činný cca 1340-1360): Narození Páně
Mistr Třeboňského oltáře (činný cca 1380): Adorace dítěte Ježíše

Krásný sloh

Madona krumlovská
(před r. 1400)
a Madona toruňská
(kolem r. 1400)

Madona šternberská, konec 14. stol., detail

Pozn.: pozoruhodné spojení idealizace a realismu; ten byl motivován jednak teologicky (ukázat skutečnost Kristova vtělení a eucharistie), a jednak možná i odkazem na antický vzor (jak soudí L. Konečný). Srov. Plinius, (Hist.nat.XXXVI,24) o sochaři Kefisodotovi: „V Pergamu jest od něho vychvalovaná skupina zápasníků, proslulá tím, že prsty jsou vtlačeny opravdověji do těla než do mramoru.“

Sochařství krásného slohu
Sv. Petr ze Slivice, 80.-90. léta 14.
stol. Bolestný Kristus z Novo-
městské radnice, před 1413

Realistické pojetí portrétu ve 3. čtvrt. 14. stol.

Petr Parlář, busta (autoportrét) v triforiu katedrály sv. Víta v Praze

Anonym, portrét francouzského krále Jana II.

Starší pojetí: Portrét jako obecný figurální typ

William Torel, náhrobek královny Eleanorly Kastilské, 1291-92,
Westminsterské opatství v Londýně

Claus Sluter,
Mojžíšova studna –
podstavec kříže s
šesti postavami
proroků

Zhotoveno 1395-1406
pro kartouzu Champol u
Dijonu, pohřební místo
burgundského vévody
Filipa Smělého.

Pozn.: Realistické prvky
ve frankoflámském
sochařství kolem r. 1400
předjímají umělecké
postupy staronizozemské
malby 15. století.

